

Asia

Perusmuistio: Euroopan komission tiedonanto EU:n vähittäismaksustrategiasta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi 24.9.2020 yhdessä laajemman digitaaliseen rahoituksen strategian kanssa tiedonannon Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle EU:n vähittäismaksustrategiasta (COM(2020) 592 final, jäljempänä *vähittäismaksustrategia*).

Komissio jatkaa vähittäismaksustrategiaan sisältyvien tulevien aloitteiden valmistelua tiedonannossa tarkemmin kuvatun aikataulun mukaisesti lähivuosina.

Suomen kanta

Suomi pitää tärkeänä vähittäismaksustrategian pyrkimystä siihen, että kuluttajat ja yritykset voivat hyötyä monipuolisesta valikoimasta laadukkaita maksuratkaisuja, jotka perustuvat turvallisiin ja tehokkaisiin infrastruktuureihin. Suomi kannattaa toimenpiteitä, jotka edistävät uusien toimijoiden pääsyä markkinoille ja edistävät uusien innovatiivisten maksuratkaisujen saatavuutta. Kilpailuedellytysten laajentaminen edistää myös maksupalvelusektorin kannusteita uudistua sekä tukee uusien liiketoimintamallien syntymistä.

Unionin toimenpiteiden tulee kuitenkin olla tarkkaan punnitussa tasapainossa teknologianeutraliteetin, datan paremman hyödyntämisen, tietoturvan ja maksupalvelujen käyttäjien oikeuksien suhteen. Koska koko rahoitusala pohjautuu yleiseen luottamukseen sen vakaata toimintaa kohtaan, tulee tietosuojan ja kuluttajansuojan pysyä korkealla tasolla myös uusissa palveluissa ja uusilla palveluntarjoajilla.

Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että pikamaksaminen voi tarjota maksupalveluntarjoajille uusia kilpailumahdollisuuksia. Suomi kannattaa lähtökohtaisesti toimenpiteitä, joilla pikamaksamista voidaan yleisellä tasolla edistää. Näihin toimenpiteisiin voi myös tarvittaessa kuulua lainsäädäntötoimia SEPA-pikasiirtoskeemaan osallistumisen pakollisuudesta. Suomi pitää kuitenkin edelleen tärkeänä säilyttää myös mahdollisuus SEPA-tilisiirtoon, sillä tiettyjen toistuvaissuoritusten, kuten palkkojen ja eläkkeiden, maksaminen SEPA-tilisiirtona voi vielä olla toimijoille kustannustehokkaampaa. Suomi korostaa lisäksi sitä, että ennen lainsäädäntötoimia pikamaksamiseen liittyvät riskit on analysoitava riittävällä tasolla. Suomi kannattaa sen johdosta erityisesti komission tulevia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on arvioida pikamaksamisen osalta EU:n nykyisten kuluttajansuojatoimien riittävyttä sekä tarvetta puuttua rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskeihin.

Suomi kiinnittää huomioita komission tulevaan ehdotukseen avointa rahoitusta (Open Finance) koskevasta kehyksestä. Ennen rajapintojen laajempaa avaamista Suomi pitää tärkeänä, että

PSD2:n vaikutuksia arvioidaan huolellisesti ja kattavasti. Asiakkaiden suojelemiseksi ja yleisen hyväksynnän saamiseksi tietojen jakamista ja avointa pankkitoimintaa kohtaan Suomi korostaa tarvetta varmistaa, että omia tietojaan luovuttavilla henkilöillä säilyy hallinta näistä tiedoista ja että he saavat osansa tietojen jakamisesta syntyvistä hyödyistä. Tästä periaatteesta, kuten myös asiakkaansuojan, tietosuojan ja tietoturvan korkeasta tasosta, on syytä pitää kiinni myös tietojen jakamista ja hyödyntämistä edistettäessä laajemmin rahoitusallalla.

Suomi jakaa komission esittämän huolen siitä, että yhä useamman palvelun digitalisoinnin riskinä on se, että ihmiset, joilla ei ole pääsyä digitaalisiin palveluihin, voivat syrjäytyä enemmän. Suomi pitää tärkeänä, ettei maksamisen murros yhdessä uusien digitaalisten maksuratkaisujen kanssa syrjäytä ihmisiä pois arkielämän kannalta tärkeistä palveluista, joissa käteistä pitäisi pystyä käyttämään muiden maksutapojen ohella. Suomi kannattaa osapuolten sopimusvapautta sopia keskenään maksutavoista, mutta katsoo käteisen aseman säilyttämisen edellyttävän myös sitä, että käteistä on tosiasiallisesti kuluttajien saatavilla. Käteisen merkitys maksuvälineenä korostuu myös erilaisissa häiriötilanteissa, minkä lisäksi se on toistaiseksi ainoa julkishyödykkeenä yleisölle tarjottava maksuväline. Suomi pitää tärkeänä, että käteispalvelujen saatavuus turvataan myös jatkossa.

Suomi pitää tärkeänä, että maksuekosysteemin monimutkaistuessa rahoitusmarkkinasääntely tunnistaa ja kattaa tulevaisuudessa myös uudet liiketoimintamallit ja rakenteet, joilla on juridista merkittävyyttä asiakkaansuojan, markkinoiden häiriöttömän toiminnan ja rahoitusvakauden näkökulmasta. Suomi pitää perusteltuna muun muassa arvioida, tulisiko maksupalveluntarjoajille teknisiä liitännäispalveluja ja ulkoistamisjärjestelyjä tarjoavia sääntelyn ulkopuolisia toimijoita asettaa suoran valvonnan piiriin. Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että samankaltaista liiketoimintaa koskee samanlaiset säännökset toimijan tyypistä riippumatta. Suomi suhtautuu myönteisesti sähköisen rahan liikkeeseen laskemista koskevien säännösten saattamiseen osaksi PSD2:n oikeudellista kehystä, mutta korostaa tarvetta analysoida perusteellisesti niitä erityisalueita, joissa erilaiset vaatimukset voivat edelleen olla toiminnan luonteen johdosta perusteltuja.

Suomi tukee laajasti erilaisiin teknologioihin pohjautuvia maksuratkaisuja ja pitää tärkeänä, että markkinoille annetaan mahdollisuus ratkaista, mikä teknologia maksamisessa yleistyy. Suomi kannattaa syrjimätöntä pääsyä maksuratkaisujen kehittämisen kannalta välttämättömiin teknisiin infrastruktuureihin, mutta pitää samalla tärkeänä, että tällaisesta pääsystä mahdollisesti aiheutuvat turvallisuus- ja muut riskit voidaan ottaa asianmukaisella tavalla huomioon. Suomi suhtautuu lisäksi myönteisesti ja rakentavasti siihen, että maksulaitoksille ja sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoille voitaisiin taata oikeudenmukainen, avoin ja syrjimätön pääsy maksujärjestelmiin. Suomi pitää tärkeänä, että maksujärjestelmillä säilyy asianmukaisen riskienhallinnan johdosta oikeus määrittellä järjestelmään liittymisen liiketoiminnalliset ja tekniset edellytykset, mutta näiden edellytysten tulee olla riskiperusteisia ja syrjimättömiä.

Pääasiallinen sisältö

Komissio julkaisi 24.9.2020 tiedonannon Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle EU:n digitaalisen rahoituksen strategiasta (COM(2020) 591 final, jäljempänä *digitaalisen rahoituksen strategia*). Digitaalisen rahoituksen strategiassa komissio esittelee digitaalisen rahoituksen strategiset tavoitteet ja painopisteet Euroopassa digitaalisen siirtymän edistämiseksi vuoteen 2024 mennessä. Strategian pohjalta komissio julkaisi samalla jo lainsäädäntöehdotukset kryptovaroista ja rahoitusmarkkinoiden digitaalisesta häiriönsietokyvystä.

Yhdessä digitaalisen rahoituksen strategian kanssa komissio julkaisi myös erillisen EU:n vähittäismaksustrategian. Komission mukaan maksupalvelut ovat innovoinnin terävintä kärkeä ja ratkaisevan tärkeitä digitaalisen talouden tukemisessa. Komission mukaan vähittäismaksualalla tapahtuvien muutosten nopeus ja laajuus edellyttävät erityisiä ja kohdennettuja poliittisia toimenpiteitä, jotka ulottuvat digitaalisen rahoituksen strategian horisontaalisen soveltamisalan ulkopuolelle.

Komission mukaan eurooppalaisessa maksuympäristössä on tehty viime vuosina merkittäviä parannuksia yhtenäisen euromaksualueen (SEPA) kehittämisen ja vähittäismaksamista koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamisen johdosta. EU:n maksumarkkinat ovat kuitenkin edelleen huomattavan pirstoutuneet kansallisten rajojen mukaan, mikä on hyödyttänyt globaaleja toimijoita, jotka hallitsevat Euroopan sisäisiä rajat ylittäviä maksumarkkinoita. Viime aikoina esiin tulleet markkinavetoiset aloitteet yhtenäisten maksuratkaisujen kehittämiseksi osoittavat komission mukaan eurooppalaisen maksuympäristön dynaamisuutta, mutta samalla komissio näkee vaarana epäjohtonmukaisuuden lisääntymisen ja maksumarkkinoiden pirstoutumisen entisestään ilman selkeää visiota. Komission mielestä EU:n toimielimillä voi olla rooli poliittisina vauhdittajina, kun taas maksuratkaisujen suunnittelu on tarkoitus jättää yksityisen sektorin vastuulle. Komission mukaan on erittäin tärkeää laatia selkeä visio, jossa vahvistetaan toivottu etenemissuunta ja asetetaan tulevat toimet yhteen johdonmukaiseen ja kattavaan poliittiseen kehykseen.

Eurooppalaisia vähittäismaksuja koskeva visio

Komission EU:n vähittäismaksamista koskeva visio on se, että Euroopan kansalaiset ja yritykset hyötyvät laadukkaiden maksuratkaisujen laajasta ja monipuolisesta valikoimasta. Niiden tukena ovat kilpailukykyiset ja innovatiiviset maksumarkkinat, jotka perustuvat turvallisiin, tehokkaisiin ja helposti käytettävissä oleviin infrastruktuureihin. Lisäksi komissio pitää tärkeänä, että käytettävissä on kilpailukykyisiä eurooppalaisia ja Euroopan laajuisia maksuratkaisuja, jotka tukevat Euroopan taloudellista ja rahoituksellista itsemääräämisoikeutta. EU:n tulee myös edistää merkittävästi rajat ylittävien maksujen parantamista EU:n ulkopuolisten lainkäyttöalueiden kanssa ja tukea tällä tavoin euron kansainvälistä asemaa ja EU:n ”avointa strategista autonomiaa”.

Strategisten toimien pilarit

Vähittäismaksustrategiassa keskitytään neljään läheisesti toisiinsa liittyvään pilariin, joiden sisällä komissio tulee seuraavan neljän vuoden aikana ehdottamaan toimenpiteitä. Nämä pilarit ovat: 1) yhä digitaalisemmat pikamaksuratkaisut, jotka toimivat kaikkialla Euroopassa, 2) innovatiiviset ja kilpailukykyiset vähittäismaksumarkkinat, 3) tehokkaat ja yhteentoimivat vähittäismaksujärjestelmät ja muut tuki-infrastruktuurit sekä 4) tehokkaat kansainväliset maksut, myös rahalähetykset.

Pilari 1: yhä digitaalisemmat pikamaksuratkaisut, jotka toimivat kaikkialla Euroopassa

Komissio näkee pikamaksamisen tarjoavan mobiilimaksupalvelujen kehittymisen myötä EU:n maksupalveluntarjoajille lisää mahdollisuuksia kilpailla EU:n ja maailmanlaajuisen kilpailijoidensa kanssa. Komission tavoitteena on, että EU ottaa pikamaksamisen täysimääräisesti käyttöön vuoden 2021 loppuun mennessä, mikä edellyttää merkittävää edistystä kolmella eri tasolla: säännöt, loppukäyttäjille tarjottavat ratkaisut ja infrastruktuuri. Komissio tulee ehdottamaan toimenpiteitä kaikilla näillä tasoilla.

Euroopan maksuneuvosto (EPC) kehitti vuonna 2017 skeeman euromääräisille pikamaksuille (SEPA-pikasiirto, SCT Inst), mutta lähes kolme vuotta sen käyttöönoton jälkeen vain 62,4 prosenttia kaikista EU:n SEPA-tilisiirtoja tarjoavista maksupalveluntarjoajista on liittynyt siihen. Kun SEPA-pikasiirtoskeeman osallistumisvaatimuksille asetettu poikkeusaika päättyy, komissio selvittää maksupalveluntarjoajien lukumäärän sekä niiden tilien lukumäärän, joilta pystyy lähettämään ja jotka voivat vastaanottaa SEPA-pikasiirtoja. Komissio päättää sen perusteella, onko tarpeen ehdottaa lainsäädäntöä, jolla maksupalveluntarjoajat velvoitettaisiin osallistumaan SEPA-pikasiirtoon vuoden 2021 loppuun mennessä. Lisäksi komissio arvioi, olisiko asianmukaista vaatia asianomaisia sidosryhmiä osallistumaan SEPA-pikasiirron lisätoimintoihin, mukaan lukien mahdollinen tuleva QR-koodeja koskeva standardi.

Komissio arvioi maksupalveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366 (jäljempänä PSD2) uudelleentarkastelun yhteydessä, missä määrin EU:n nykyiset kuluttajansuojatoimet voivat taata pikamaksuja käyttäville kuluttajille muiden

maksuvälineiden tarjoaman korkean suojatason, sekä arvioi kuluttajilta pikamaksuista perittäviä maksuja. Komissio tulee myös arvioimaan, onko tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin, joilla tehostetaan maksujärjestelmiin liittyvää kriisinhallintaa ja hillitään likviditeettiriskiä, joka voi aiheutua varojen nopeasta ulosvirtauksesta pikamaksujen seurauksena. Komissio tutkii lisäksi, onko muiden erityisten riskien, kuten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskien, torjumiseksi ryhdyttävä lisätoimenpiteisiin.

Komissio on päättänyt valjastaa digitaalisten identiteettiratkaisujen nopean kehityksen tarjoamat mahdollisuudet käyttöön rahoitusallalla digitaalisen rahoituksen strategiassa tarkemmin kuvatulla tavalla. Rajat ylittävän ja paikallisen yhteentoimivuuden helpottamiseksi komissio perehtyy yhteistyössä Euroopan pankkiviranomaisen kanssa siihen, miten sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 910/2014 (jäljempänä *eIDAS-asetus*) tehtävien parannusten pohjalta voitaisiin edistää digitaalisen identiteetin (eID) ja luottamuspalveluihin perustuvien ratkaisujen käyttöä ja tukea PSD2:n mukaisia asiakkaan vahvan tunnistamisen (SCA) vaatimuksia.

Vaikka komissio edistää digitaalisten maksujen käyttöönottoa tarjotakseen kuluttajille enemmän vaihtoehtoja, komissio jatkaa samalla eurokäteisen suojelemista laillisena maksuvälineenä. Komissio tutkii käteisen hyväksymiseen ja saatavuuteen liittyvää viimeaikaista kehitystä Euroopan keskuspankin (EKP), kansallisten keskuspankkien ja valtionkassojen kanssa ja seuraa työtä, jota käteisen saatavuuden osalta tehdään euromaksualueen vähittäismaksuneuvoston johdolla. Komissio päättää tämän työn ja euro laillisena maksuvälineenä -asiantuntijaryhmän (ELTEG) pohdintojen perusteella, ryhtyykö se toimiin suojellakseen eurokäteisen hyväksymistä ja saatavuutta.

Komissio tukee keskuspankin oman euromääräisen digitaalisen valuutan liikkeeseen laskemista tekemällä tiivistä yhteistyötä EKP:n kanssa tavoitteiden ja toimintavaihtoehtojen osalta ja korkeatasoisen täydentävyyden varmistamiseksi yksityisen sektorin kehittämisen maksuratkaisujen ja tarvittavien viranomaisten toimien välillä.

Pilari 2: innovatiiviset ja kilpailukykyiset vähittäismaksumarckinat

PSD2 on mahdollistunut uusien liiketoimintamallien perustamisen maksutilitietojen jakamiseen ja avoimeen pankkitoimintaan (Open Banking) perustuen sekä parantanut maksutapahtumien turvallisuutta yleisellä tasolla ottamalla käyttöön asiakkaan vahvan tunnistamisen. Komission mukaan PSD2:sta on tullut avoimen pankkitoiminnan ja turvallisten maksutapahtumien maailmanlaajuinen vertailukohta. Komissio uskoo avoimen pankkitoiminnan potentiaaliin ja aikoo varmistaa direktiivin täysimääräisen onnistumisen. Tämän johdosta komissio käynnistää vuoden 2021 lopussa PSD2:n soveltamisen ja vaikutusten arvioinnin. Komissio aikoo esitellä direktiivistä saatujen kokemusten perusteella lainsäädäntöehdotuksen uudesta laajemmasta avointa rahoitusta (Open Finance) koskevasta kehyksestä, joka perustuu komission laajempiin tietojen saantia koskeviin aloitteisiin. Komissio tulee lisäksi muun muassa arvioimaan vahvaa sähköistä tunnistamista koskevien vaatimusten täytäntöönpanoa sekä lähimaksamisen nykyisiä oikeudellisia rajoituksia.

Komission mukaan rahoitusalan ekosysteemistä on tulossa monimutkaisempi ja sen arvoketjusta pirstoutuneempi. Maksuketjuun osallistuu sekä säänneltyjä että sääntelyn ulkopuolisia toimijoita ja maksuketjut ovat yhä monimutkaisempia ja riippuvaisempia toisistaan. Komissio tulee PSD2:n uudelleentarkastelun yhteydessä arvioimaan uudet riskit, joita säänneltyjen maksupalvelujen tai sähköisen rahan palvelujen tarjoamiselle voi aiheutua sääntelyn ulkopuolisista palveluista ja erityisesti teknisten liitännäispalvelujen tarjoamisesta. Komissio arvioi, tulisiko liitännäispalvelujen tarjoajat tai ulkoistetut toimijat asettaa suoran valvonnan piiriin. Komissio arvioi myös PSD2:ssa matalamman riskin omaavalle liiketoiminnalle myönnettyjen poikkeuksien asianmukaisuutta sekä tarvetta tehdä muutoksia toiminnan vakauden valvontavaatimuksiin, toiminnallisiin vaatimuksiin ja kuluttajansuojavaatimuksiin. Jotta voidaan varmistaa parempi johdonmukaisuus eri säädösten välillä, komissio tulee lisäksi yhtenäistämään PSD2:n ja sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja

toiminnan vakauden valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/110/EY (jäljempänä *EMD2*) kehykset ottamalla sähköisen rahan liikkeeseen laskemisen maksupalveluna osaksi PSD2:ta.

Lisäksi komissio varmistaa tarvittaessa asianmukaiset yhteydet maksupalvelujen valvonnan ja maksujärjestelmien, maksujärjestelyjen ja maksuvälineiden yleisvalvonnan välillä.

Pilari 3: tehokkaat ja yhteentoimivat vähittäismaksujärjestelmät ja muut tuki-infrastruktuurit

Komission mukaan pääsy maksusysteemeihin on välttämätöntä maksujärjestelmämarkkinoiden tehokkaalle kilpailulle ja innovoinnille. Koska maksulaitokset ja sähköisen rahan liikkeeseenlaskijat kilpailevat pankkien kanssa maksupalvelujen tarjoamisessa ja osallistuvat maksumarkkinoilla tapahtuvaan innovointiin, komission mukaan on tärkeää taata, että kaikilla toimijoilla on oikeudenmukainen, avoin ja läpinäkyvä pääsy maksujärjestelmiin. Komissio harkitsee selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperin selvitysjärjestelmissä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/26/EY (jäljempänä *SFD*) uudelleentarkastelun yhteydessä direktiivin soveltamisalan laajentamista siten, että siihen sisällytettäisiin sähköisen rahan liikkeeseenlaskijat ja maksulaitokset asianmukaista valvontaa ja riskien hallintaa soveltaen.

Komissio on tietoinen erilaisista tilanteista, joissa toimijat ovat saattaneet rajoittaa erilaisiin maksuratkaisuihin tarvittavan teknisen infrastruktuurin käyttöä. Tällaiseen infrastruktuuriin voi kuulua erilaiset ohjelmisto- ja laitteisto-osat, joita tarvitaan maksuratkaisujen kehittämisessä ja tarjoamisessa. Yleisimmin raportoitu ongelma liittyy komission mukaan siihen, että osa mobiililaitteiden valmistajista rajoittaa kolmansien osapuolien pääsyä mobiililaitteisiin sisäänrakennettuun NFC-teknologiaan. Komissio on jo käynnistänyt tästä kilpailuasioita koskevan menettelyn. Samaan aikaan, kun komissio valvoo kilpailulainsäädännön noudattamista, se tutkii myös, onko syytä ehdottaa lainsäädäntöä, jolla pyritään turvaamaan oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin oikeus päästä sellaisiin teknisiin infrastruktuureihin, joita pidetään tarpeellisina maksupalvelujen tarjoamista varten.

Pilari 4: tehokkaat kansainväliset maksut, myös rahalahetykset

Neljännän pilarin osalta komissio luettelee useita erilaisia yksittäisiä toimenpiteitä, joilla pyritään tehostamaan kansainvälistä maksamista. Komission tavoitteena on, että EU:n ulkopuolisiin maihin liittyvistä rajat ylittävistä maksuista tehtäisiin nopeampia, edullisempia, helpompia, läpinäkyvämpiä ja kätevämpiä. Näin kannustettaisiin myös lisäämään euron käyttöä ja vahvistettaisiin sen asemaa maailmanlaajuisena valuuttana. Komissio tulee muun muassa PSD2:n uudelleentarkastelun yhteydessä arvioimaan, onko rajat ylittävien kansainvälisten maksutapahtumien läpinäkyvyyttä syytä kehittää edelleen. Komissio myös arvioi, olisiko asianmukaista edellyttää, että niin sanottujen kaksivaiheisten (*two-leg*) maksutapahtumien enimmäistoteutusajaa sovellettaisiin myös yksivaiheisiin (*one-leg*) maksutapahtumiin, joissa joko maksusajan tai maksajan maksupalveluntarjoaja sijaitsee unionin ulkopuolella.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission vähittäismaksustrategia on luonteeltaan tiedonanto. Toimintasuunnitelman mukaisesti komissio tulee mahdollisesti antamaan erillisiä lainsäädäntöehdotuksia.

Rahoituspalveluja koskevan tulevan sääntelyn oikeusperusta on pääsääntöisesti sisämarkkinoiden lainsäädännön lähentämistä koskeva SEUT 114 artikla.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Rahoituspalveluista Euroopan parlamentissa vastaa talous- ja raha-asioiden valiokunta (ECON).

Kansallinen valmistelu

EU-10 rahoituspalvelut ja pääomaliikkeet -jaosto, kirjallinen menettely 28.10.–2.11.2020.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

EU:n vähittäismaksustrategia luonteeltaan tiedonanto komission tulevista toimista, eikä se johdosta tässä vaiheessa ole annettu lainsäädäntöehdotuksia.

Asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1141/1991) 27 §:n mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

EKP:n tilastojen mukaan vuonna 2019 Suomessa toimi 261 maksupalvelun tarjoajaa, jotka tarjosivat palveluitaan vähittäisasiakkaille. Suomen Pankin tilastojen mukaan Suomessa arvoltaan merkittävin osa maksuista tapahtuu tilisiirtoina. Vuonna 2019 tilisiirtojen arvo oli yhteensä 2 748 miljardia euroa, kun taas korttimaksujen yhteenlaskettu arvo oli noin 54 miljardia euroa, suoraveloituspyyntien 0,4 miljardia euroa ja sekkien 0,06 miljardia euroa. Käteistapahtumista ei ole samalla tavalla kattavaa ja tarkkaa tietoa kuin korttitapahtumista. Suomen Pankin tilastojen mukaan vuonna 2019 käteistä nostettiin 13,2 miljardin euron arvosta. Vuonna 2017 julkaistun EKP:n SUCH-tutkimuksen tulosten mukaan Suomessa käytettiin käteistä arviolta ostojen määrästä 54 prosenttia ja ostojen arvosta 33 prosenttia. EKP tuo esiin, että toisen arviointitavan mukaan vastaavat luvut olisivat 42 prosenttia ja 23 prosenttia. Jälkimmäiset luvut kuvannevat paremmin Suomen tilannetta ainakin ostojen määrän osalta. EKP:n tutkimus perustuu vuoden 2016 tietoihin ja kyseinen raportti uudistetaan vuoden 2020 loppuun mennessä. On odotettavissa, että uudistetun raportin tulokset tukevat yleisiä havaintoja käteisen käytön vähenemisestä ja toisaalta sitä, että osalle väestöstä käteinen on yhä päämaksuväline.

Suomen Pankin maksuliiketilastojen mukaan vuonna 2019 suomalaisilla maksukorteilla tehtiin yhteensä vajaa 2 miljardia maksua, joiden arvo oli yhteensä 54 miljardia euroa. Näistä 913 miljoonaa oli lähimaksuja, 908 miljoonaa PIN-koodilla varustettuja maksuja ja loput etämaksuja verkossa. Maksukortin lähimaksun käyttö kasvoi vuosien 2018–2019 välillä 45 prosenttia. Suomessa lähimaksun raja on 50 euroa.

Maksupalvelusektori on ollut jo pitkään muutoksessa. Sektorilla tapahtuu paljon innovointia, minkä takia on tarve uudistaa lainsäädäntöä ja muita toimia kuluttajan ja sijoittajan suojan sekä rikosten ehkäisyn näkökulmasta. Lisäksi vähittäismaksustrategiassa tuodaan esille, että komissio tulee tutkimaan entistä tarkemmin maksupalvelusektoriin kohdistuvia riskejä ja tarpeen mukaan antamaan siihen liittyviä toimia. Kuluttajansuojan varmistaminen ja sektorin riskien kartoittaminen turvaavat rahoitusvakautta ja parantavat markkinoilla vallitsevaa luottamusta. EKP:ssa harkitaan myös digitaalisen euron käyttöönottoa, jonka tarkoituksena olisi maksupalvelumarkkinoiden digitalisoituessa varmistaa kuluttajien pääsy ja mahdollisuus käyttää euroa.

Yksi komission vähittäismaksustrategiassa esittämä asia on käteisen saatavuus ja sen käytön varmistaminen maksuvälineenä. Suomessa käteisen käyttö on vähentynyt. Vuonna 2019 käteistä nostettiin arviolta 13,2 miljardin euron arvosta, joka oli 9 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Suurin osa käteisen nostoista tapahtuu pankkiautomaateilta (83 prosenttia), pankkien konttoreissa tapahtuu 16 prosenttia nostoista ja kauppojen kassoilta 1 prosentti nostoista. Suomen Pankin kuluttajakyselyn mukaan 6 prosenttia suomalaisista käyttää käteistä päämaksuvälineenään ja 5 prosenttia käyttää käteistä yhtä paljon kuin maksukortteja. Finanssiala ry:n kuluttajakyselyn mukaan noin 17 prosenttia vastaajista maksaa yleisimmin ostoksia käteisellä. Käteisen

saatavuudesta on myös Suomessa keskusteltu pankkien konttoriverkoston supistumisen yhteydessä. Finanssivalvonnan vuoden 2019 peruspankkipalveluselvityksen mukaan Suomessa vuonna 2019 oli 790 henkilöasiakkaita palvelevaa pankkikonttoria, kun vuonna 2018 vastaavanlaisia konttoreita oli 854. Peruspankkipalveluselvityksen mukaan ainoastaan 237 pankkikonttoria tarjosi kokoaikaisesti käteispalveluita ja joka viides konttori ei tarjonnut ollenkaan käteispalveluita. Pankkiautomaattien määrä on noussut viime vuosina. Suomen Pankin tilastojen mukaan viime vuonna pankkiautomaatteja oli 1751, kun vuonna 2016 niitä oli 1457.

Vähittäismaksustrategiassa tuodaan esille mahdollisuus velvoittaa maksupalveluja tarjoavat toimijat entistä vahvemmin käyttämään SCT Inst -skeemaa. Euroopan maksuneuvoston tilastojen mukaan Suomessa 5 maksupalvelun tarjoajaa käyttää skeemaa ja jo suurin osa suomalaisista maksutileistä on skeeman mukaisia. Täten mahdollisen uuden velvoitteen asettaminen ei vaikuttaisi suurimpaan osaan suomalaisista maksutileistä. SCT Inst -pohjaisten maksupalveluiden käyttö ja palvelua hyödyntävien maksusovellusten kehittäminen edellyttää kuitenkin sekä vastaanotto- että lähetysvalmiuden olemassaoloa. Tällä hetkellä näistä 5 suomalaisesta maksupalvelun tarjoajasta vain muutamalla on käytössään molemmat, joten vaikkakin ovat skeeman mukaisia, eivät vielä mahdollista todellista käyttöä. Euroopan maksuneuvoston mukaan ainoastaan 12 jäsenvaltiossa suurin osa maksutileistä on saavutettavissa skeeman kautta. Täten velvoitteen lisääminen voisi parantaa suomalaisten asemaa EU:n sisäisissä maksuissa. Toisaalta pienille maksupalvelujen tarjoajille, jotka eivät käytä vielä skeemaa, skeeman käyttöön liittyvä velvoite saattaisi aiheuttaa kustannuksia. Lisäksi vähittäismaksustrategia sisältää ajatuksia mahdollisesta osallistumisvelvollisuudesta SCT Inst -skeeman lisätoimintoihin, kuten mahdollisiin QR-koodeja koskeviin standardeihin. Tällaiset muutokset saattaisivat aiheuttaa sitä käyttäville palveluntarjoajille kustannuksia.

Monet vähittäismaksustrategian aloitteet liittyvät voimassa olevaan EU:n sääntelyyn, kuten PSD2-, EMD2- ja SFD-direktiiveihin, ja niiden mahdolliseen uudistamiseen. Tarkemmat mahdollisiin lainsäädäntöehdotuksiin liittyvät vaikutukset arvioidaan lainsäädäntöehdotusten yhteydessä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle EU:n vähittäismaksustrategiasta (COM(2020) 592 final) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0592&from=EN>

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, neuvotteleva virkamies Tiina Heinonen, etunimi.sukunimi@vm.fi, puh. 02955 30512

EUTORI-tunnus

EU/2020/1430

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
